

Učební osnovy

Zeměpis

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět Zeměpis vychází obsahově ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda a ze vzdělávacího oboru Zeměpis. Zeměpis se svou náplní podílí na posílení mezipředmětových vztahů. Kromě osvojení zeměpisných poznatků se učí žáci hledat souvislosti mezi jednotlivými složkami a rozšiřují si všeobecný přehled o světě. Zeměpis se podílí na osobnostním a sociálním vývoji žáka. Výuka Zeměpisu umožňuje učení v podobě hledání souvislostí, diskusí a řešení problémů, což výrazně vytváří osobnost a intelekt žáka.

Obsahové vymezení

Obor Zeměpis se realizuje v úzké koordinaci s dalšími vyučovacími předměty (Fyzika, Chemie, Biologie, Základy společenských věd, Dějepis, Výtvarná výchova, Matematika).

V poznatkové oblasti si žáci osvojují základní vědomosti o Zemi jako o vesmírném tělese. Získávají poznatky z fyzického, socioekonomického, regionálního zeměpisu. Žáci se také zabývají ekologií, ochranou a tvorbou krajiny (životního prostředí, globálními problémy lidstva, politickou mapou světa a mezinárodními organizacemi).

V činnostní oblasti žáci získávají dovednosti potřebné pro práci s mapami, statistickými daty a s informačními materiály a orientují se v nich. Učí se samostatně vyhledávat a třídit informace z různých zdrojů.

Zeměpis studuje vztahy mezi člověkem a prostředím, uvádí žáky do hlavních přírodních, hospodářských a sociálních podmínek a seznamuje se životem lidí v jednotlivých světadílech, v ČR i v místní oblasti. V praxi mohou žáci uplatnit své poznatky při zeměpisných exkurzích a vycházkách.

Vzdělávací obor Zeměpis integruje tato průřezová témata, která představují v RVP ZV:

Osobnostní a sociální výchova

- rozvíjí schopnosti poznávání, smyslové vnímání, pozornosti, soustředění, zapamatování, řešení problémů
- vzájemné poznávání ve skupině, rozvoj osobnosti vůči odlišnostem, lidská práva
- komunikační dovednosti
- dovednost odstoupit od vlastního nápadu, navazovat na druhé a rozvíjet jejich myšlení

Výchova demokratického občana

- spolupráce školy se správními orgány
- úloha občana v demokratické společnosti, základní principy a hodnoty politického systému

- volební systém, demokratické volby, politika, obec jako základní jednotka samosprávy státu
- fungování demokracie, řešení, konflikt

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- objasňuje důsledky globálních vlivů na životní prostředí v okolí žáků
- dále utváří své vlastní životní perspektivy v evropském a globálním prostoru – vztah k Evropě a světu, zvyky a tradice Evropy, státní a evropské symboly a kořeny, zdroje evropské civilizace

Multikulturní výchova

- zabývá se vzájemným vztahem mezi příslušníky různých národů a etnických skupin, zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy
- právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci bez ohledu na kulturní, sociální, náboženské nebo generační příslušnosti

Environmentální výchova

- vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí
- pochopení základních přírodních zákonitostí, souvislostí od nejméně složitých ekosystémů až po biosféru
- postavení člověka v přírodě, funkce ekosystémů ve vztahu k lidské společnosti

Mediální výchova

- má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti, umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa z médií
- pěstuje kritický přístup ke zpravodajství
- hledá rozdíly mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením

Časové vymezení

V primě je časová dotace 3 hodiny čerpána ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda
 V sekundě – kvartě je časová dotace 2 hodiny (z toho 1 hodina z oblasti Člověk a příroda a 1 disponibilní hodina).

Organizační vymezení

Výuka Zeměpisu probíhá v učebně zeměpisu a dějepisu i v jiných třídách, z nichž některé jsou vybaveny moderní technikou. Ve vyučovacím předmětu Zeměpis se používají zejména tyto formy výuky : výkladové hodiny propojené diskusemi a debatami, plánovací hry a soutěže, hodiny s problémově pojatou výukou, terénní výuka, školní projekty, zeměpisné exkurze.

Při výuce jsou využívány učebnice nakladatelství Fraus, případně mohou být postupně doplňovány i jinými tituly. V kvartě se využívá atlas ČR a během celého studia je nezbytnou zeměpisnou pomůckou pro žáky Školní atlas světa. Některé formy výuky mohou probíhat v odborné počítačové učebně, v přírodě a ve specializovaných zařízeních (planetárium, hvězdárna, muzeum, atd.)

Výchovné a vzdělávací strategie

Kromě frontální výuky s použitím tradičních zeměpisných pomůcek (globus, buzola, mapy, videosnímky, atlasy, atd.) se uplatňují další formy výuky ve dvojicích, odděleních, skupinová výuka i netradiční formy výuky : schematické nákresy na balící papír, brainstorming – volné asociace při řešení problémových úloh, studia (dílny apod.). Při těchto metodách se žáci učí klást základní geografické otázky a zároveň na ně odpovídat.

Zeměpis usiluje motivovat žáky pro další učení a směřuje ke kritickému přístupu k různým zdrojům informací.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- umí vybírat, využívat vhodné metody a formy
- vhodně plánuje, organizuje a řídí vlastní čas
- umí vyhledávat, třídit a využívat informace
- vhodně umí obecně užívat termíny, znaky a symboly
- uvádí věci do souvislostí a vytváří si komplexnější pohled

Kompetence k řešení problémů

- vyhledá informace vhodné k řešení problému a rozpozná problém
- samostatně řeší problémy a volí vhodné způsoby řešení
- ověřuje prakticky správnost řešení problému

Kompetence komunikativní

- samostatně formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory
- vyjadřuje se souvisle v písemném i ústním projevu
- účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor, vhodně reaguje

Kompetence občanské

- respektuje přesvědčení druhých lidí
- váží si jejich vnitřních hodnot

- respektuje naše tradice a kulturu
- aktivně se zapojuje do kulturního dění naší obce a školy
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy
- respektuje požadavky na životní prostředí

Kompetence sociální a personální

- účinně spolupracuje ve skupině
- dodržuje zásady, tolerance a základy společenského chování
- respektuje dobré mezilidské vztahy
- přispívá k diskusi, potřebně spolupracuje s druhými

Kompetence pracovní

- účinně používá materiály a vybavení
- dodržuje vymezená pravidla a plní dané povinnosti
- využívá znalosti zkušenosti v zájmu vlastního rozvoje a své přípravy na budoucnost

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu (viz tabulky)